

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Zuidwal 58
5211 JK s-Hertogenbosch
Postbus 2232
3500GE Utrecht
T 088-7974880
F 088-7974881
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

Roy Leduc
Inkoop adviseur

T 06 11482251
roy.leduc@rws.nl

verslag

2^e Marktconsultatie project VenR incl. Meerjarig
Onderhoud Roertunnel en tunnel Swalmen (A73)

Omschrijving	Project Vervanging en Renovatie incl. Meerjarig Onderhoud Roertunnel en tunnel Swalmen (A73)
Datum bespreking	18 september 2020
Deelnemers	Zie lijst bijlage A
Afschrift aan	Publicatie verslag via TenderNed

Datum
18 september 2020

0. Algemeen

Dit verslag heeft betrekking op de 2^e marktconsultatie zoals die heeft plaats gevonden op 18-09-2020. De uitnodiging voor deze marktconsultatie is op 21-08-2020 gepubliceerd op TenderNed. Er zijn 17 aanmeldingen ontvangen. In bijlage A van dit verslag zijn de aanmeldingen opgenomen en de deelnemers van Rijkswaterstaat.

Het programma van de marktconsultatie is als volgt:

09:00-09:15 uur	Inloop
09:15-10:00 uur	Presentatie en toelichting door RWS
10:00-10:30 uur	Gelegenheid tot vragen
10:30-10:45 uur	Pauze
10:45-12:15 uur	Reacties peilen van de markt op doelstellingen in kleinere groepen
12:15-12:30 uur	Plenaire afsluiting

Deze 2e marktconsultatie maakt geen onderdeel uit van de aanbesteding. Om deelnemers aan deze 2e marktconsultatie niet in een bevooroordeelde positie te brengen, zal Rijkswaterstaat zorgen dat de informatie die tijdens deze 2e marktconsultatie door Rijkswaterstaat is gedeeld voor alle partijen toegankelijk is tijdens de aanbestedingsprocedures.

Bij de aanbesteding bestaat er geen onderscheid tussen partijen die al dan niet hebben deelgenomen aan de marktconsultatie.

Voortschrijdend inzicht of veranderende omstandigheden kunnen ervoor zorgen dat informatie in deze marktconsultatie kan afwijken van informatie die later (in het kader van een aanbesteding of ander verwervingstraject) wordt verstrekt.

Daarom kunnen er aan de informatie die in het kader van deze 2e marktconsultatie wordt verstrekt geen rechten worden ontleend.

Omdat deze 2e marktconsultatie voor u als deelnemer zelf ook van toegevoegde waarde is (het helpt om de marktbenadering beter te laten aansluiten op uw behoeften) en de gevraagde inspanning gering is, heeft Rijkswaterstaat besloten om geen vergoeding toe te kennen aan deelnemers van deze 2e marktconsultatie.

1. Welkomstwoord

Erik Lasscher, IV manager bij het projectteam Cluster Zuid-Nederland A Tunnels III van Rijkswaterstaat heet als dagvoorzitter iedereen welkom bij deze 2^e marktconsultatie en leidt kort de bijeenkomst in.

2. Presentatie en toelichting door Rijkswaterstaat

Boreas Zandberg – Projectmanager, Rob Casemier – Contractmanager, Patrick Deenen – Senior adviseur Kosten, Anton Donkers – Technisch Manager en Eric Eussen – Omgevingsmanager bij het projectteam, nemen ieder een deel van de presentatie voor hun rekening. De presentatie is als bijlage bij dit verslag toegevoegd.

3. Vragen van de markt naar aanleiding van de presentatie

Tijdens en na afloop van de presentatie door Rijkswaterstaat is er gelegenheid om vragen te stellen. Tijdens de interactie die ontstaat is door Rijkswaterstaat aangegeven dat de antwoorden van de vragen in het licht moet worden gezien van de huidige stand van zaken en voortgang van het project. Het kan dus zijn dat in een later stadium inzichten of omstandigheden wijzigen zoals onderaan blad 1 ook al is aangegeven.

Vraag 1

Context uit presentatie: *"Even oprissen – 4; Aanpak past binnen transitietraject 'op weg naar een vitale infrasector' – Gericht experimenteren in projecten".*

Vraag: Wat betekent het experimenteren in dit contract?

Antwoord: RWS heeft in principe standaard beleid en standaard modellen en met dit project gaan we op een aantal onderdelen hiervan afwijken.

Dit project is 1 van de 4 projecten die door de minister als experiment is aangewezen en waarin een 2-fasen-aanpak wordt gehanteerd. Afwijkend hierin is o.a. hoe wordt omgegaan met de prijsvorming en het gebruik van opschortende voorwaarden. Hier komen we in de presentatie nog op terug.

Vraag 2:

Context uit presentatie: *"Stavaza Contract-2; Ten behoeve van de VenR scope en de civiele scope 'verzwaren' we het onderdeel ontwerp in Vraagspecificatie Proces (o.a. met eisen uit het D&C model)."*

Vraag: Wordt het ontwerp pas na gunning verder uitgewerkt?

Antwoord: Ja het ontwerp wordt na gunning verder uitgewerkt. Voor de VenR-scope en de civiele werkzaamheden zijn in het contract voorgeschreven activiteiten opgenomen, daarin zit tevens een ontwerpcomponent.

Vraag 3:

Context uit presentatie: *"Stavaza Contract-3; Referentieopdracht waarin ervaring opgedaan is met de bouw van of aanpassingen aan tunneltechnische installaties en het aansluiten op een bediensysteem."*

Vraag: Ligt het in de bedoeling om de tunnels te renoveren "met de boel open"?

Antwoord: Het ombouwplan wordt in de presentatie nog toegelicht.

Vraag 4:

Context uit presentatie: *"Prijsvorming – 3: Voorlopige opbouw concept staat van ontleding."*

Vraag: Is al bekend welke verdeling er wordt gehanteerd voor prijs – kwaliteit?

Antwoord: Nee, deze verdeling is nog niet bepaald.

Vraag 5:

Context uit presentatie: "Techniek – 2; Voorgeschreven activiteiten Civiel; Vervangen hittewerende bekleding."

Vraag: Dient de hittewerende bekleding conform brandwerendheidseisen aangebracht te worden?

Antwoord: Het brandwerendheidissue speelt hier vooralsnog geen rol, de tunnel is van voor 2008.

Vraag 6:

Context uit presentatie: "Techniek – 3; Voorgeschreven activiteiten TTI; Installaties vervangen conform LTS."

Vraag: Welke versie van de LTS wordt gehanteerd?

Antwoord: Momenteel is het uitgangspunt LTS release 1.2 Service Pack 2, Batch 2. Eind van dit jaar wordt een nieuwe versie van de LTS verwacht. Ten tijde van de aanbesteding zal bekend zijn welke versie definitief wordt gehanteerd.

Vraag 7:

Context uit presentatie: "Techniek – 3; Voorgeschreven activiteiten TTI; LFV."

Vraag: Waarom is er gekozen voor deze 10 LFV's?

Antwoord: Dat is het resultaat van een impactanalyse die samen met de beheerder is opgesteld en waarin onder andere de einde levensduur van de installaties een belangrijke rol speelt.

Vraag 8:

Context uit presentatie: "Techniek – 4; Voorgeschreven activiteiten TTI; Inregelen testomgeving."

Vraag: Wordt hier bedoeld ontwikkelen van een testomgeving?

Antwoord: Het voorstel voor een testomgeving komt voort uit de door de markt gedane suggesties tijdens de vorige marktconsultatie. Het inregelen/ontwikkelen van een testomgeving zijn we aan het uitwerken middels een voorgeschreven activiteit.

Vraag 9:

Context uit presentatie: "Techniek – 4; Voorgeschreven activiteiten TTI; Bouwblokken audio/video worden niet toegepast."

Vraag: Waarom worden er geen bouwblokken toegepast?

Antwoord: Wij zijn niet aangewezen als launching project. Launching projects zijn projecten die door het bestuur Rijkswaterstaat zijn aangewezen i.h.k.v. de ontwikkeling en toepassing van bouwblokken. Wel blijven we aangehaakt bij de ontwikkelingen.

Vraag 10:

Context uit presentatie: "Uitdagingen"

Vraag: De ambitie om de doorrijhoogte aan te passen naar 4,70 m, aan welke maatregelen wordt er gedacht? En is dit alleen voor tunnel Swalmen?

Antwoord: Nee, dit geldt niet alleen voor tunnel Swalmen maar ook voor de Roertunnel. Momenteel is er vaak sprake van sluiting van de tunnels als gevolg van een melding van het hoogtedetectiesysteem. Bij de vervanging van het asfalt in de tunnels verwachten we 2 cm hoogteverschil te winnen. De rest moet worden gezocht in de installaties aan het plafond zoals verlichting en ventilatie. Met dit project gaan we nog niet meteen de gewenste doorrijhoogte van 4,70 m halen aangezien nu niet alle installaties worden vervangen. De hoogtedetectie wordt pas verwijderd in de opvolgende tranche (tranche X). Het gaat er voor dit project om

dat er bij de te vervangen installaties dus al rekening gehouden wordt met de toekomstig te realiseren 4,70 m.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Vraag 11:

Context uit presentatie: "Omgeving – 2 Ombouwplan"

Vraag: Ten aanzien van verkeersmanagement en verkeershinder: Het uitvoeringsscenario is al uitgedetailleerd. Hoe kan de markt dan nog onderscheidend zijn?

Antwoord: Op dit punt vragen wij de markt in principe niet om onderscheidend te zijn. Dit maakt namelijk ook geen onderdeel uit van de BPKV.

Verkeershinder is voor de gemeente Roermond een heel belangrijk item. Hierover is uitgebreid contact geweest met de gemeente, de veiligheidsregio en wegbeheerders. In gezamenlijk overleg is tot dit scenario gekomen waarbij bijv. ook gekeken is naar het scenario met tegengesteld verkeer. Bij het bepalen van het scenario is uiteraard ook veel aandacht geweest voor (verkeers-)veiligheid.

Datum
18 september 2020

Vraag 12:

Vraag: Kunt u meer vertellen over het huidige onderhoudscontract in relatie tot het nieuwe contract, wat speelt er nu al?

Antwoord: Er wordt momenteel zoveel als mogelijk informatie verzameld over de bestaande situatie en het uitgevoerde vast onderhoud. Het idee is om dit straks te delen middels een nog in te richten dataroom. Gedurende de transitiefase is het vooral ook aan de nieuwe opdrachtnemer om de kennis en ervaring van de huidige partij zo goed als mogelijk te benutten. De verantwoordelijkheid voor het onderhoud gaat pas na afloop van de transitiefase (6 maanden) over op de nieuwe opdrachtnemer.

Vraag 13:

Vraag: Het dossier zal een grote hoeveelheid stukken bevatten, kan de dataroom eerder beschikbaar gesteld worden en hoe wordt de dataroom gestructureerd?

Antwoord: Het zal inderdaad gaan om een groot aantal documenten. Eerder beschikbaar stellen is niet aan de orde. De dataroom zal in principe op dezelfde wijze worden opgezet als de nu lopende aanbesteding voor het Meerjarig onderhouden van tunnels in de regio's West Nederland Noord/Midden Nederland, West Nederland Zuid en Zee & Delta.

4. Reacties peilen van de markt op doelstellingen in kleinere groepen

De deelnemende marktpartijen zijn onderverdeeld in 5 groepen. Tijdens deze groepssessies heeft Rijkswaterstaat enkele vragen aan de deelnemende marktpartijen voorgelegd. Deze vragen en de bijbehorende reacties staan hierna opgesomd.

4.1 Geschiktheidseisen

Met betrekking tot technische bekwaamheid worden de volgende geschiktheidseisen gesteld:

- a. *De ondernemer heeft in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de uiterste datum voor ontvangst van de verzoeken tot deelneming ten minste één opdracht in de bouwsector (GWW, B&U, installatietechniek) uitgevoerd met een overeengekomen bedrag (aannemingssom) of gefactureerd bedrag gelijk aan of groter dan 15.000.000 euro (exclusief omzetbelasting) waarbij de ondernemer was belast met de dagelijkse organisatie en leiding van de opdracht (het projectmanagement) en de ondernemer jegens de opdrachtgever eindverantwoordelijk was voor de uitvoering van de opdracht.*

Naast het projectmanagement dienen van de referentieopdracht onderdeel te hebben uitgemaakt: verkeersmanagement en omgevingsmanagement.

Onder verkeersmanagement wordt onder meer verstaan:

- *Het organiseren van verkeersmaatregelen en afsluitingen van een tunnel.*

Onder omgevingsmanagement wordt onder meer verstaan:

- *Coördinatie van nevenopdrachtnemers en bestaande opdrachtnemers, zoals bijvoorbeeld opdrachtnemer(s) van bestaande (vast) onderhoud contract(en).*

De opdracht is op een vakkundige en regelmatige wijze uitgevoerd en het werk is binnen de overeengekomen termijn (verleend uitstel van oplevering daarin begrepen) opgeleverd, of een daaraan gelijkwaardige handeling heeft plaatsgevonden.

- b. *De ondernemer heeft in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de uiterste datum voor ontvangst van de verzoeken tot deelnemingsinschrijvingen in tenminste één (1) opgegeven referentieopdracht in de bouwsector (GWW, B&U sector, installatietechniek) ervaring opgedaan met een gestructureerd ontwerpproces (SE of gelijkwaardig).*
- c. *De ondernemer heeft in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de uiterste datum voor ontvangst van de verzoeken tot deelneming ervaring opgedaan met tenminste één (1) project uitgevoerd met de bouw van of aanpassingen aan tunneltechnische installaties en het aansluiten op een bediensysteem*
- d. *De ondernemer heeft in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de uiterste datum voor ontvangst van de verzoeken tot deelneming, ervaring opgedaan met het in stand houden van tunneltechnische installaties.*

Vraag 1 a. Tijdens de presentatie zijn de concept geschiktheidseisen gepresenteerd (zie hierboven).

RWS heeft getracht de opzet eenvoudig te houden en beoogt met deze eisen dat voldoende capabele marktpartijen kunnen inschrijven op deze aanbesteding. Zijn we hierin geslaagd met deze concept geschiktheidseisen?

Vraag 1 b. Zo niet, waarom niet en wat zouden we mogelijk moeten aanpassen?

- Voorafgaand aan de beantwoording wordt in een van de groepen de vraag gesteld wat de bedoeling is, zoveel mogelijk inschrijvers of vooraf al selectie? Voor RWS is het de bedoeling om voldoende deelnemers te krijgen om in latere fase te kunnen trechteren naar 3 of 4 partijen die de dialoofase doorlopen vóór definitieve gunning.
- Een van de aanwezige partijen vraagt of deze geschiktheidseisen hard zijn en of er ook een kwalitatief aspect aan deze geschiktheidseisen zit. Hierop wordt door RWS bevestigend geantwoord dat het selectie-eisen zijn en daarmee harde eisen aan de onderneming.
- Gevraagd wordt naar ruimte voor innovatie. Hoe moet de markt omgaan met innovatie? Innovatie is maar heel beperkt mogelijk bij het vervangen van installaties. Hoe wil je op innovaties score/toepassen als alleen maar naar geschiktheidseisen wordt gevraagd? Rijkswaterstaat is er zich van bewust dat innovatie een uitdaging is. V&R leent zich daar lastig voor in tranche 3.
- De heersende mening van de aanwezige partijen is dat de geschiktheidseisen moeten passen bij (de omvang van) het werk.
- Door een van de aanwezige partijen wordt gesteld dat innovatie meer is dan een product; ook processen kun je innoveren. Doordat de Slots al vast liggen vraagt men zich af waar men als inschrijver nog onderscheidend zijn kan zijn. Men is van mening dat hierdoor de aanbidding erg prijs gedreven wordt.
- Gemist wordt in de BPKV-criteria dat er 3 types renovatie mogelijk zijn:
 1. Tunnel vierkant dicht (zoals bij Velsertunnel)
 2. Buis voor buis dicht (zoals bij Maastunnel)
 3. Renoveren met 'de winkel open'.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

De vraag wordt gesteld of men bij RWS herkent dat de risico's bij 2 en 3 veel groter zijn dan bij 1? RWS antwoordt hierop dat optie 1 niet bespreekbaar is voor stakeholder Gemeente Roermond. De stad moet bereikbaar zijn en blijven.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

- Gevraagd word of er een incentive komt nu bouwblok niet geldt, maar de markt wel wordt gevraagd om deelproducten uit de bouwblokken te benutten. Het antwoord van RWS is dat er geen incentive komt. De uitnodiging gaat over flexibiliteit, niet over creativiteit. Dus binnen het kader flexibel zijn is de oproep. De oplossing 'an sich' ligt vast.
- De vraag wordt gesteld of gegadigden nog risico's kunnen inbrengen. Dit wordt door RWS bevestigend beantwoord.
- Een van de partijen vroeg zich af waarom civiel in het contract is opgenomen en niet zelfstandig op de markt is gezet. RWS antwoordt dat dit onder meer te maken heeft met het elimineren van raakvlakken voor RWS.
- Een deelnemer vraagt zich af hoe je er tussen komt als nieuwe partij, je moet immers x projecten laten zien waar je bepaalde ervaring hebt opgedaan als geschiktheidseis.
- De deelnemende marktpartijen vinden de eisen (met name a.) vrij 'algemeen' en missen bijv. de relatie met de TTI en LTS. RWS vraagt of dit niet voldoende terugkomt bij c. en d. aangezien niet alleen a. vereist wordt. De deelnemende marktpartijen vragen zich af of dit voldoende is.
- Waarom alleen een omzeteis bij a. en bijv. niet bij c. en d.? RWS geeft aan dat de opzet verder vrij standaard is en in principe de bestaande modelteksten uit de aanbestedingsleidraad volgen.
- Ten aanzien van de omzeteis van 15 miljoen, kunnen gegadigden ook aan dit vereiste voldoen indien je in combinatie werkt of dient enkel de hoofdaannemer aan dit vereiste te voldoen? Maak dit expliciet in de geschiktheidseisen.
- Het bedrag van 15 miljoen is gerelateerd aan nieuw GWW-werk en niet persé voor een MJO-contract. Bij nieuwbouw gaat het over het ontwerp en onderhoud blijft onderbelicht, is ook niet specifiek voor verkeersmaatregelen. Zijn lid b en c gerelateerd aan de omvang van lid a? Anders ook hier omvang opnemen.
- De deelnemende marktpartijen geven aan de periode van 5 jaar bij met name c. vrij kort te vinden. Waarom niet 5-10 jaar? Volgens deelnemende marktpartijen zijn tunnelprojecten vaak langdurige projecten en ook is het aantal tunnelprojecten gering dus die 5 jaar kan dan erg beperkend werken.
- Wat wordt bedoeld met "*of een daaraan gelijkwaardige handeling heeft plaatsgevonden*"? De term wordt niet als zodanig herkend.
- Door de aanwezige partijen wordt de suggestie gedaan om een aanvullende eis op nemen ten aanzien van ontwerp. Bijvoorbeeld van een project waarbij de mijlpaal niet meer dan een maand overschreden is. De partijen gaan in discussie met elkaar. Het lijkt geen goede aanvullende eis omdat er een verhaal achter kan zitten waar een ON misschien niets aan kan doen.
- Op de vraag van een deelnemer of een onderaannemer ook als hoofdaannemer kan inschrijven wordt dit door RWS beantwoord met ja.

Lid b:

- Er wordt geen omvang bij SE vermeld. Over het algemeen vinden de aanwezigen de eis niet hoog; men stelt voor deze eis te verzwaren.
- Voor partijen is het onduidelijk waarom de B&U sector is opgenomen. Op basis van deze eis kunnen ook partijen inschrijven die een ziekenhuis opgeleverd hebben.
- Voor het ontwerpproces zou ook verwezen kunnen worden naar de ISO 15288 en/of verwijzen naar specifiek tunnels.
- Aanvullend zou ook verwezen kunnen worden naar ontwerp software

- Gevraagd wordt wat er bedoeld wordt met "SE of gelijkwaardig" en wie bepaalt dat?

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Lid d:

- "Ervaring opgedaan hebben" is dan coördineren voldoende of moet er ervaring opgedaan zijn in het in stand houden van TTI? RWS zal dit nog verder onderzoeken. Indien nodig wordt dit lid aangescherpt.
- Partijen geven aan dat het aantonen van opgedane ervaring steeds moeilijker wordt. RWS geeft minder makkelijk verklaringen af. Ook worden deze verklaringen steeds algemener afgegeven.
- Een van de partijen vraagt zich af wat bedoeld wordt met 'ervaring opgedaan'. Is dit voldoende als hier separaat aan is voldaan? Of dient ervaring opgedaan te zijn in dezelfde projectsamenstelling?
Indien de inschrijving wordt gedaan door een combinatie van bedrijven, dient de combinatie te voldoen aan de gestelde eisen. Hierbij is het niet noodzakelijk dat deze ervaring is opgedaan in dezelfde projectsamenstelling.
- Indien een combinatie wordt gevormd, is het dan vereist dat de hoofdaannemer een elektro/civiel aannemer is?
Zoals de eisen nu zijn omschreven is dat geen vereiste. Mogelijk dat bij de definitieve eisen hier een aanscherping op komt.
- Alle partijen benadrukken dat de kwaliteit van de areaalinformatie erg belangrijk is, inclusief inzicht in actuele storings (dus van de laatste 3 jaar). De zorg van de aanwezige partijen is dat de zittende aannemer hier een kennisvoorsprong heeft en vragen zich af hoe RWS hiermee omgaat. Het BMS dient goed ingericht te zijn. Krijgen gegadigden hier op enig moment inzicht in?
In de presentatie is aangegeven dat RWS zoveel als mogelijk informatie verstrekt. De opzet van de gegevens is conform Prestatiecontract Droog, variant Tunnels. Het klopt dat de zittende opdrachtnemer meer kennis heeft, echter dit kan bij zijn eventuele inschrijving ook een nadeel zijn.

Datum
18 september 2020

4.2 Trechteringproduct

Een trechteringproduct is een door de gegadigde uitgewerkt document waaruit blijkt hoe de gegadigde invulling wenst te geven aan het gunningscriterium of opdrachtgeversrisico waarop RWS wil trechteren. Het trechteringproduct wordt gekoppeld aan 1 gunningscriterium of opdrachtgeversrisico. Dit om transactiekosten aan de zijde van de markt alsook de zijde van RWS zo beperkt mogelijk te houden.

Om ervoor te zorgen dat het trechteringproduct realistische oplossingen oplevert, moet in ieder geval de voor het criterium meest relevante informatie (rode draad) in de te verstrekken gegevens worden opgenomen. De eisen aan het trechteringproduct zoals het aantal pagina's en de vorm waarin ingediend moet worden, worden in de aanbestedingsleidraad vermeld.

Ons trechteringproduct is een kans- en risicobeheersplan. Gegadigden maken een plan van aanpak op basis van de subcriteria 1.1 en 1.4 (beheersing risico en benutten kans) (zie tabel (Sub)gunningscriteria).

Vraag 2: Acht de markt het aantal uit te werken subcriteria reëel gezien het streven om de tenderkosten te beperken?

- In meerdere groepen is naar voren gekomen dat de marktpartijen de wens hebben dat Subcriterium 1.2 wordt gebruikt als trechterproduct i.p.v. Subcriterium 1.1. Men is over het algemeen van mening dat Subcriterium 1.1, namelijk het gevolg van is 1.2.
Daarnaast wordt aangegeven dat men Subcriterium 1.1 alleen relevant vindt voor het MJO. Voor de renovatie opgave hebben de marktpartijen de voorkeur om Subcriterium 1.2 erbij te betrekken.
- Ten aanzien van het trechteringproduct wordt door partijen veelal aangegeven niet te veel pagina's uit te vragen en wordt de suggestie gedaan

om partijen niet te veel tijd daarvoor te geven. Dat dwingt inschrijvers om te focussen en scheelt tijd en dus kosten. De diepgang komt toch pas ná trechtering in de gesprekken.

- Door partijen wordt aan RWS de ter overweging mee gegeven of een plan van aanpak op hoofdlijnen onderscheidend genoeg is.
- De deelnemende marktpartijen snappen de keuze voor een risico en een kans. Het aantal is prima. Gevraagd wordt "hoe omvangrijk het plan moet zijn en of dit heel technisch inhoudelijk moet zijn?". RWS vraagt wat reëel is, welke informatie en wat de ervaringen zijn. Gewezen wordt op het DBFM project A15.
- Het subcriterium 1.4 leent zich hier volgens de deelnemende marktpartijen prima voor. Het subcriterium 1.1 achtten de deelnemende marktpartijen minder geschikt. De deelnemende marktpartijen zouden het logischer vinden om subcriterium 1.2 te kiezen. Dit leent zich er meer voor om op hoofdlijnen (hoe ga je ermee om, hoe flexibel ben je, wat ga je doen in ontwerp) uitgewerkt te worden in een plan.
- Bij 1.1 is al veel meer inhoudelijk werk vereist en dat vraagt substantieel meer inspanning van de gegadigden in die fase. De deelnemende marktpartijen geven RWS het advies mee om ervoor te waken de mogelijke gegadigden in die fase al heel diep in de inhoud moeten (voorkomen dat er veel documenten moeten worden doorgenomen). RWS geeft aan dat beide subcriteria (1.1 en 1.2) in principe technisch van aard zijn en heeft in eerste instantie voor het grootste OG risico gekozen. Achter 1.2 zit volgens RWS een belangrijk ON risico. Het punt van de deelnemende marktpartijen is duidelijk en RWS zal hier zeker naar kijken. De suggestie wordt gedaan om aan te geven welk onderdeel van het dossier moet worden bekeken.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

Subcriterium 1.1: Risicobeheersing end-of-life en/of end-of-service

- De heersende mening is dat dit veel tijd kost. Alle inschrijvers moeten in detail in de installaties duiken en met de technici in gesprek gaan. Hierbij heb je hoge tenderkosten. De huidige ON heeft hier flink voordeel bij. Hierbij is tevens belangrijk wat de beschikbare informatie is. Is Ultimo beschikbaar? Krijgen de ON's de impactanalyse, zijn de RAMS en FMECA's beschikbaar. RWS laat weten dat Ultimo op dit moment wordt ingericht. Er wordt zoveel als mogelijk informatie meegestuurd conform de opzet Prestatiecontract Droog, variant Tunnels. Het is zonde van de tijd als hier bijv. 7 potentiële ON's in moeten duiken. Dit is ook geen goed product voor fase 2 van de aanbesteding.

Subcriterium 1.2: Risicobeheersing integratie tunneltechnische installaties

- Dit moet een plan zijn waarbij je op hoofdlijnen in de installatie moet duiken. Hierbij kan een ON zich onderscheidend maken. Analyse op een hoger niveau.
- Bij dit subcriterium kan een onderwerp zijn de visie op 3B. In hoeverre moet dit aangepast worden.

Subcriterium 1.3: Financiële beheersing

- Een van de deelnemers is van mening dat dit ook een product is waar je als ON in kunt onderscheiden. Zeker als er nog delen onduidelijk zijn. Deze mening wordt echter niet door alle partijen gedeeld. Men begrijpt dat dit gevraagd wordt zodat de OG meer grip hier op heeft. Het mag geen vrijbrief zijn om maar uren te besteden op het project.
- Een partij stelt voor om tijdens fase 1 een aantal KPI's in te bouwen waarop Opdrachtgever dan gedurende het ontwerpproces een vinger aan de pols kan houden. In ieder geval in het kader van de financiële beheersing en mogelijk ook voor wat betreft andere aspecten.

- Een partij gaf als advies het subgunningscriterium 'financiële beheersbaarheid' ook te richten op VTW's en niet enkel te richten op de 'aanbieding' t.a.v. de realisatiefase (scope VenR) aan het eind van fase 1.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

Subcriterium 1.4: Samenwerking

- De aanwezigen vragen zich af wat onderscheidend wordt in de samenwerking? Elk bedrijf kan een goed verhaal op papier zetten.
- Dit kan een goed product zijn voor een eerste trechtering. Wat aan een goed product gaat bijdragen is dat RWS de visie van haar eigen team op papier zet met een profiel van het team en de ervaring (Welke personen zijn beschikbaar, hoeveel uur en van welke afdeling ze zijn). Het zou daarbij ook helpen om voor de trechtering een fysiek gesprek (1 of 2 keer) aan te gaan ON met het team van RWS. Dit kost wel veel tijd voor RWS.
- De aanwezigen vragen of ze de plannen mogen toelichten in een gesprek en zo ja, weegt dit gesprek mee in de beoordeling? RWS antwoordt dat het in principe om gaat een schriftelijke beoordeling van de plannen.
- Gemeend wordt dat bij samenwerking er ook eisen gesteld kunnen worden aan de sleutelfunctionarissen van de ON.
- Een van de aanwezige marktpartijen benoemd het risico dat er gedurende het project te weinig continuïteit is van personeel, zowel aan ON- als OG-zijde en geeft RWS ter overweging mee te werken met een bonus/malus op te nemen wanneer na een bepaalde tijd wel sprake is van continuïteit.
- Door partijen wordt gevraagd wat precies wordt bedoeld met het subcriterium 'samenwerking'? Misschien kan RWS dit nog concreter aangegeven. Samenwerking opdrachtnemer-opdrachtgever, is dit alleen opdrachtnemer en PPO of ook de hele organisatie erachter (VWM, CIV, beheerder)? Wordt met samenwerking ook bedoeld de samenwerking met de huidige ON tijdens de transitiefase?
RWS zal kijken hoe dit eventueel te verduidelijken is bij de toelichting. In zijn algemeenheid vinden de deelnemende marktpartijen dat het subcriterium (1.4) samenwerking goede mogelijkheden biedt om op te onderscheiden zeker ook gezien de door RWS gepresenteerde uitdagingen.

Algemeen

- Volgens de marktpartijen geldt: "Hoe concreter, hoe beter."
- Marktpartijen hebben de wens om zuiver beoordeeld te worden en geven aan dat ze blij zijn dat de Best Value aanpak niet wordt toegepast. In de praktijk worden daar bureaus voor ingehuurd die ervoor zorgen dat een marktpartij hoog scoort. Het op een bepaalde manier opschrijven wordt gezien als een soort 'truc'.

Vraag 3: Welke relevante informatie heeft de markt nodig om het trechteringproduct uit te werken?

- De deelnemende marktpartijen geven aan dat bij het trechterproduct in relatie tot subcriterium 1.2 in ieder geval de volgende zaken van belang kunnen zijn:
 - Toestandsrapportage.
 - NEN 2767 en NEN 3110 inspecties.
 - Schouw vooraf. Geef de deelnemers voorafgaande aan de uitwerking van het trechteringproduct de mogelijkheid om de tunnel te bezoeken.
- Een partij geeft ook het advies om een OSAT te laten doen door de huidige ON en ter beschikking te stellen voor inschrijving. Je toetst dan of alle deelinstallaties nog voldoen aan het huidige ontwerp

4.3 (Sub) gunningscriteria

Rijkswaterstaat		
Criterium	Subcriterium	Doelstelling aanbesteder
1 Risico- en kansenmanagement	1.1 Risicobeheersing end-of-life en/of end-of-service	De doelstelling van de aanbesteder is dat de (onderdelen van de) tunneltechnische installaties, die end-of-life en/of end-of-service zijn, zoveel als mogelijk beschikbaar en betrouwbaar zijn en blijven tot het moment van vervanging/ renovatie waarbij sprake is van risicobeheersing om falen te voorkomen.
	1.2 Risicobeheersing integratie tunneltechnische installaties	De doelstelling van de aanbesteder is dat bij openstelling van de tunnels na uitvoering van de scope VenR de tunneltechnische installaties in zijn geheel goed en stabiel functioneren met een zo hoog mogelijke beschikbaarheid en betrouwbaarheid waarbij risico's op falen van onderdelen van het 3B-systeem c.q. raakvlakken ten gevolge van de nieuw te implementeren LFV's in het bestaande 3B-systeem worden voorkomen en beheerst.
	1.3 Financiële beheersing	De doelstelling van de aanbesteder is: - het maximaliseren van de transparantie en het krijgen van inzicht in de kosten voor fase 1 (ontwerpfase VenR); - het maximaliseren van de voorspelbaarheid en het minimaliseren van de financiële risico's ten aanzien van een transparante aanbidding voor fase 2 (uitvoeringsfase VenR).
	1.4 Samenwerking	De doelstelling van de aanbesteder is om het project op een dusdanige wijze te realiseren zodat optimaal gebruik gemaakt wordt van de kansen die deze aanpak (oa 2-fasen en MDCM contract) biedt waarbij in ieder geval inzicht wordt verschaft in: - de wijze waarop de samenwerking wordt vormgegeven (zowel Opdrachtnemer-Opdrachtgever als Opdrachtnemer intern); - de wijze waarop (areaal)informatie en kennis, opgedaan en verworven tijdens transitie- en onderhoudsfase, wordt toegepast tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase (scope VenR).
2 Duurzaamheid	2.1 Milieukostenwaardering (MKW) op brandstoffen en materialen (exclusief materialen t.b.v. de installaties).	Het Werk en de Werkzaamheden dienen op een zodanige wijze plaats te vinden dat het milieu niet of, indien dit onontkoombaar is, zo min mogelijk wordt belast.
	2.2 Zo laag mogelijk energieverbruik .	De doelstelling van de aanbesteder is het aantoonbaar minimaliseren van het energieverbruik van de tunnels.
CO ₂ -ambitieniveau		De aanbesteder heeft als doelstelling de CO ₂ -emissie te reduceren bij de uitvoering van infrastructurele werken.

Vraag 4: Tijdens de presentatie zijn de concept gunningscriteria gepresenteerd (zie hierboven)? Heeft de markt het idee dat ze op deze criteria voldoende onderscheidend kunnen zijn/ meerwaarde kunnen bieden?

- In zijn algemeenheid vinden de deelnemende marktpartijen het herkenbare en 'logische' criteria. Een aantal zaken is ook al besproken onder punt 2.

- De deelnemende marktpartijen geven aan dat het subcriterium 1.3 een begrijpelijk criterium is in relatie tot de 2-fasen aanpak. Er wordt ook een relatie gezien met subcriterium 1.4. Ook in 1.3 komen elementen terug die je verwacht bij samenwerking zoals transparantie en voorspelbaarheid. RWS geeft aan dat RWS de samenwerking de laatste jaren steeds belangrijker is gaan vinden en dat dit bij deze 'nieuwe/ andere' aanpak misschien nog wel belangrijker is.
- Voor gegadigden zijn subcriteria 1.3 en 1.4 herkenbaar, actueel en ze bieden zeker onderscheidend vermogen. Op techniek ziet men minder ruimte, omdat er al een 'kader' is.
- Het valt op dat beperken van de verkeershinder niet terugkomt bij de criteria terwijl deze toch ook geregeld terugkomt bij RWS projecten en dit ook gevoelig lijkt te liggen bij de omgeving. RWS geeft aan dat er in eerste instantie niet voor gekozen is omdat er duidelijke afspraken zijn gemaakt met de omgeving over mogelijke afsluitingen en RWS ook een dilemma ziet i.r.t. veiligheid. Het dilemma hierin is: ga je het mogelijk stimuleren om sneller/ onveiliger te werken om maar korter hinder te hebben en eerder klaar te zijn?
- Een enkele partij geeft aan het fijn te vinden dat de uitvoeringsduur geen BPKV criterium is. Veilig werken moet voorop staan. Stuntgedrag voorkom je hiermee.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

Subcriterium 2: Duurzaamheid

- Gevraagd wordt of energieopwekking een optie is, zo niet dan dit in het contract uitsluiten. RWS geeft aan dat dit voor V&R uitgesloten is.
- De partijen vragen RWS om in het contract duurzaamheid explicieter te maken. Het is voor partijen nu onduidelijk of dit gezocht moet worden in duurzame uitvoeringsmethoden of bijvoorbeeld in energiereductie van nieuwe installaties.
- Een van de partijen geeft aan dat er binnen GPO 10 V&R-projecten zijn met extra duurzaamheidseisen; gevraagd wordt of deze hier van toepassing zijn. RWS geeft aan dat die hier niet van toepassing zijn.
- Duurzaamheid straalt nog weinig ambitie uit zoals nu geformuleerd en zal daardoor tussen inschrijvers weinig onderscheidend zijn.
- Door een van de aanwezigen wordt gesteld dat het criterium MKI\lage energie op een veel dieper niveau uitgevraagd zou kunnen worden. Juist daar kunnen partijen zich onderscheiden. Dus de huidige criteria niet onderscheidend genoeg.

Subcriterium 2.2: Zo laag mogelijk energieverbruik

- Partijen geven aan dat hierop kunnen scoren afhangt van hoe de VSE/VSP is opgezet, of er nog voldoende vrijheid is of dat het allemaal dicht getimmerd is. Als voorbeeld wordt aangegeven dat in het LIT (Landelijke Inkoop Tunnels) een eis is opgenomen dat er elk jaar een vermindering van het stroomverbruik van 5% moet zijn. Dit is een moeilijke eis zeker als de verlichting al vervangen wordt en niet meetelt. Hier worstelt de markt mee.
- Laat de ON hier vrij in. Hij kan zich hier onderscheidend in maken.

CO₂-Ambitieniveau:

- Over duurzaamheid zeggen de deelnemende marktpartijen dat het CO₂ ambitieniveau niet meer onderscheidend is. Ook is er twijfel of het criterium 2.1 (MKW op brandstoffen en materialen) voldoende onderscheidend is. RWS geeft ook aan dat hierin ook de aansluiting is gezocht bij het LIT. Dit zal ook met de collega's aldaar worden besproken.
- Aangegeven wordt dat het wel goed is om criterium 2.1 op te nemen, goed om de creativiteit van de markt mee te nemen (bv: zwaar vervuilende diesel in de onderhoudsfase).

Vraag 5: Hoe denkt de markt over het aantal (sub)criteria?

- Over het algemeen zijn de aanwezige partijen het hier over eens. De hoeveelheid criteria is voor de deelnemende marktpartijen prima. Het is een realistisch aantal.

4.4 Afsluiting

Vraag 6: Wat wilt u ons nog meegeven naar aanleiding van deze marktconsultatie?

- De gegadigden constateren dat er een spanningsveld is tussen intern RWS PM en IV ten aanzien van het toepassen van bouwblokken.
- Er lopen heel veel onderhoudscontracten ook in de natte infra. De uitslag van percelen 1, 2 en 3 van LIT kan ook bepalend zijn voor wie er voor dit contract gaat inschrijven.
- Door partijen wordt gevraagd dat wanneer er maar 3 partijen inschrijven en voldoen aan de geschiktheidseisen, wordt dan de trechtering overgeslagen? Door RWS wordt aangegeven dat het aanbestedingsproces gevolgd wordt en dit geen voordeel oplevert voor de aanbestedingsplanning. Mogelijk kan het trechteringproduct vervallen bij 3 inschrijvers.
- De partijen zijn benieuwd hoe de BPKV meeweegt ten aanzien van de prijs. Vaak is de prijs doorslaggevend en door een goede afweging te maken bij de BPKV kan het werk "gekocht" worden. Ook omdat het RWS team niet durft te scoren en alleen een 6 of 8 scoort (de MARK systematiek zou hier iets in kunnen betekenen).
- Let op de beschikbare capaciteit in de markt. Als de renovatie van de Heinenoordtunnel gaat spelen, dit project en de renovatie van andere tunnels in Zuid Holland.
- Het beeld van de aanwezigen is dat er 4 tot 6 gegadigden zullen inschrijven. Dat is relevant in de discussie 'trechteren naar 3 of 4 partijen'. De aanbesteding van de Heinenoord tunnel kende 3 inschrijvers.
- De deelnemende marktpartijen geven aan dat zij het erg prettig hebben gevonden om te zijn meegenomen in de voortgang van het project en zien ook dat RWS goede stappen heeft gemaakt t.o.v. de eerste marktconsultatie in februari. Daarnaast zien zij dat RWS de eerder ingezette koers grotendeels is blijven volgen en niet ineens 180 graden is gedraaid. Daarnaast vinden de deelnemende marktpartijen dit een mooi project. Vanwege al het voorgaande mag RWS dan ook trots zijn en dat ook wat meer uitstralen. Tijdens het plenaire deel leek het enthousiasme enigszins te ontbreken. RWS bedankt de deelnemende marktpartijen voor de openheid en herkent het signaal. RWS merkt dat de hele coronasituatie de voorbereiding en de uitvoering van de marktconsultatie wat bemoeilijkt heeft en dat er mogelijk wat meer spanning is voor zo'n fysieke bijeenkomst. Daarnaast zijn we na zo'n lange tijd thuiswerken mogelijk ook nog wat 'roestig'.
- Opgemerkt wordt dat Cybersecurity niet is genoemd. Dit is bij andere projecten wel vaak onderdeel.
- Marktpartijen doen een aanbeveling om een risicopot op te nemen.
- De vraag wordt gesteld onder welke voorwaarden het onderhoud wordt verlengd. Is dit middels prestatie meten?
Dit wordt door RWS nog nader uitgewerkt; Prestatiemeten is 1 van de standaardvoorwaarden voor het verlengen van het onderhoud.

Vraag 7: Bent u naar aanleiding van de marktconsultatie geïnteresseerd om in te schrijven op dit werk?

- De verwachting is dat er tussen de 5 en 8 bedrijven in zullen schrijven. Dit is mede afhankelijk van het de landelijke aanbesteding van een aantal onderhoudscontracten en contract renovatie Heinenoordtunnel.

- Positief dat deze marktconsultatie fysiek gehouden is.
- Deze 2-fase aanpak biedt zeker mogelijkheden.
- De deelnemende marktpartijen geven aan dit project met veel interesse te volgen en zijn ook zeker geïnteresseerd om in te schrijven op dit werk.
- Er heerst een gevoel dat het een maakbaar en haalbaar project is. Daarbij is het positief dat er gezamenlijke keuzes worden gemaakt waarbij het van belang is dat je elkaar in de ogen kunt blijven kijken (Win/Win-situatie).

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020

5. Plenaire afsluiting

Alvorens af te sluiten wordt er nog een vraag gesteld m.b.t. L-, T- en U-waarde:
Vraag: Wie stelt de L- en U-waarden vast en wat wordt ermee gedaan? Wordt het plafondbedrag bepaald op basis van de T-waarde?

Antwoord: De T-waarde wordt door de inschrijver berekend en onderbouwd. RWS stelt vooraf een bandbreedte vast waardoor de L- en U-waarde wordt bepaald. Bij inschrijving maakt de opgetelde T-waarde onderdeel uit van de aanbidding die onder het plafondbedrag dient te blijven.

Erik Lasscher dankt de deelnemers voor de bijdrage aan de open gesprekken die hebben plaats gevonden en de scherpe vragen die er gesteld zijn in de groepen. Hij wenst allen veel succes met het vervolg en mogelijk tot ziens bij de aanbesteding.

Bijlage A: Lijst van deelnemers

Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud

Datum
18 september 2020

#	Organisatie
1.	Kienia Industriële Automatisering B.V.
2.	ABB B.V.
3.	Strukton Rail Nederland bv
4.	Technolution B.V.
5.	SPIE Nederland B.V.
6.	Heijmans Infra B.V.
7.	Vialis B.V.
8.	Arcadis Nederland B.V.
9.	Rebel Economics & Transactions B.V.
10.	ICT Netherlands b.v.
11.	OXAND B.V.
12.	HaskoningDHV Nederland B.V.
13.	Witteveen + Bos
14.	Mobilis
15.	Ballast Nedam Infra B.V.
16.	Croonwolder&dros B.V.
17.	Dynniq Nederland B.V.

Deelnemer	Rol
Boreas Zandberg	Projectmanager
Rob Casemier	Contractmanager
Caroline Govaert	Inkoopadviseur
Gert-Jan Mevissen	Senior Inkoopadviseur
Bart Velthuis	Contractadviseur
Wilma Sewalt	Contractadviseur
Anton Donkers	Technisch manager
Bibian Derikx	Technisch adviseur
Erik Lasscher	IV manager
Eric Eussen	Omgevingsmanager
Mike Heerekop	Adviseur omgeving
Hanneke Verheul	Manager projectbeheersing
Patrick Deenen	Kostendeskundige

Bijlage B: Presentatie

De presentatie is al eerder (op 21 september 2020) op TenderNed geplaatst.

**Rijkswaterstaat
Programma's, Projecten
en Onderhoud**

Datum
18 september 2020